

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
<i>Italų kalbos istorija</i> History of Italian Language	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: <i>prof. dr. Diego Ardoino</i> Kitas (-i): <i>doc.dr.Dainius Būrė</i>	<i>VU Filologijos fakultetas, ARKSI, Italų kalbotyros ir literatūros katedra</i>

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
<i>Pirmoji</i>	<i>1/1</i>	<i>Privalomasis</i>

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
<i>Auditorinė</i>	<i>6 (pavasario) semestras</i>	<i>Italų</i>

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: <i>Išlaikyti šiuolaikinės italų kalbos 1,2,3,4 ir 5 egzaminai;</i> <i>Išlaikyti italų literatūros istorijos 1 ir 2 egzaminai;</i> <i>Išlaikytas romanų filologijos įvado egzaminas.</i>	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
<i>5</i>	<i>130</i>	<i>48</i>	<i>82</i>

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Bendrosios kompetencijos 1. Gebėjimas dirbti ir mokytis savarankiškai, taikant įgytas žinias praktikoje: <i>gebėjimas integruoti įgytas žinias siekiant konkrečių profesinių tikslų;</i> 2. Analitinis ir kritinis mąstymas: <i>gebėjimas analizuoti reiškinius, išvelgti sudėtinės dalis ir ryšius tarp jų;</i>		
Dalykinės kompetencijos: 6. Kalbos (literatūros) tyrėjo kompetencija: <i>gebėjimas išvelgti lingvistinę ar literatūrinę problemą, jai iširti pasirinkti tinkamą empirinę medžiagą, tyrimo metodus ir bibliografinius šaltinius; gebėjimas aprašyti atlikto tyrimo rezultatus moksliniame tekste, viešai juos pristatyti ir apginti savo nuomonę;</i> 8. Italijos šalities, istorijos ir kultūros žinios: <i>žinios apie Italiją ir jos sociokultūrinį kontekstą (geografijos, istorijos, meno, mentaliteto ir savivokos, papročių ir tradicijų aspektus);</i>		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai

Gebės integruoti įgytas Italijos istorijos, italų literatūros istorijos ir italų kalbos žinias, siekdami gilesnės kalbinės kompetencijos (stiliaus ypatumų, kalbos resursų išmanymo).	Mokslinės literatūros skaitymas, tiriamojo pobūdžio užduotys.	Du uždarojo tipo testai semestro metu ir baigiamasis egzaminas raštu (1 atvirasis teorinis klausimas ir 10 uždarojo tipo klausimų).
Gebės analizuoti italų kalbos sistemą diachronijos plotmėje.	Mokslinės literatūros skaitymas; įtraukiamoji paskaita ir diskusijos; tiriamojo pobūdžio užduotys.	Du uždarojo tipo testai semestro metu ir baigiamasis egzaminas raštu (1 atvirasis teorinis klausimas ir 10 uždarojo tipo klausimų).
Gebės atlikti nesudėtingą istorinio teksto tyrimą, išryškindami epochos kalbai būdingus reiškinius.	Mokslinės literatūros skaitymas; įtraukiamoji paskaita ir diskusijos; tiriamojo pobūdžio užduotys.	Pristatymas semestro metu
Gebės pristatyti atliktos tiriamosios užduoties rezultatus raštu arba žodžiu ir argumentuoti savo teiginius.	Mokslinės literatūros skaitymas, diskusijos, tiriamojo pobūdžio užduotys.	Pristatymas semestro metu
Gebės apibūdinti italų kalbos ypatumus tam tikroje epochoje, siedamas juos su Italijos istoriniais, kultūriniais ir politiniais procesais.	Mokslinės literatūros skaitymas; įtraukiamoji paskaita ir diskusijos; tiriamojo pobūdžio užduotys.	Du uždarojo tipo testai semestro metu ir baigiamasis egzaminas raštu (1 atvirasis teorinis klausimas ir 10 uždarojo tipo klausimų).

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratimai	Laboratoriniai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Italų kalbos istorijos kaip disciplinos formavimasis. Pirmosios italų kalbos atsiradimo teorijos, XIX a. teorijos (A.W.Schlegel, G.I.Ascoli), B.Migliorini ir tolesnė italų kalbos istorijos kaip disciplinos raida, jos tyrimo objektai ir sąvokos.	2		2				4	6	
2. Italų kalbos ištakos ir pirmieji šaltiniai. Nuo lotynų kalbos į italų kalbą: istorinės gramatikos elementai (balsių ir priebalsių sistema, istorinės	2		2				4	8	

morfologijos ir sintaksės pradmenys). Pirmieji raštijos paminklai.										
3. Italų kalba XIII a. Sicilijos poetų mokyklos kalbiniai ypatumai. Raštija centrinėje ir šiaurinėje Italijoje. Kalbos ypatumai sikulo-toskaniečių ir stilnovo poezijoje. Dantė kaip liaudinės kalbos teoretikas. Kalbinė prozos įvairovė.	2		2					4	4	
4. Italų kalba XIV a. Dantė ir Toskanos dialekto iškilimas. Kalbinė „Dieviškosios poemos“ įvairovė. Petrarkos poezijos kalba. Boccaccio prozos kalba. Kitos raidos tendencijos.	2		2					4	10	
5. Italų kalba XV a. Lotynų kalba ir „volgare“ (italų kalba). Itališkoji humanizmo raštija („ <i>umanesimo volgare</i> “). Religinė literatūra ir jos įtaka. Literatūrinės Toskanos kalbos plitimas šiaurės ir pietų Italijoje. <i>Koinė</i> sąvoka.	2		2					4	3	
6. Italų kalba XVI a. Lotynų ir italų kalbos santykis. Kalbos klausimo iškilimas (<i>Questione della lingua</i>). Kalbinės normos įtvirtinimas: gramatikos ir leksikai. Akademijų vaidmuo. Prozos kalbos įvairovė ir raida. Plurilingvizmo reiškinyse komedijose. Poetinės kalbos bruožai: L.Ariosto ir T.Tasso. Bažnyčia ir italų kalbos klausimas.	2	2						4	7	
7. Italų kalba XVII a. <i>Accademia della Crusca</i> žodynas ir su juo susijusi polemika. Vėlesni žodyno leidimai XVII a. Mokslas ir italų kalba. Poetinės kalbos ypatumai.	2		2					4	6	
8. Italų kalba XVIII a. Italų ir prancūzų kalbų palyginimas to meto Europos kontekste. M.Cesarotti idėjos. Švietimo sistemos naujovės: Italų kalbos dėstymas. Teatras ir italų kalba. Poetinės kalbos ir grožinės prozos ypatumai.	2		2					4	6	
9. Italų kalba XIX a. Purizmas ir klasicizmas. Manzoni ir kalbos klausimas. Leksikografija XIX amžiuje. Bendrinės kalbos plitimo veiksniai. Grožinė proza ir žurnalistika. Poezijos kalba	2		2					4	6	
10. Italų kalba XX a. pirmojoje pusėje. Literatūrinės kalbos raida. Eseištikos ypatumai. Politika ir kalba fašizmo laikotarpiu.	2		2					4	8	

1. Teorinės literatūros ir atitinkamos epochos kalbą iliustruojančių kūrinių skaitymas ir analizė.

2. Tiriamojo pobūdžio užduotys.

3. Parengti pranešimą viena iš nurodytų potemių.

11. Italų kalba XX a. antroje pusėje ir šiandien. P.P. Pasolini ir naujieji italų kalbos klausimo aspektai. Literatūrinės kalbos tendencijos. Bendrinės kalbos tendencijos. Dialektai, imigracija, masinės informacijos priemonės	2		4				6	8	
12. Egzaminas			2				2	10	
Iš viso	22	2	24				48	82	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Kaupiamasis vertinimas:			
1. Studento ruošimasis seminarams ir darbas jų metu	Įskaita	Semestro metu	Vertinamas gebėjimas savarankiškai pasirengti seminarams, savarankiškai atliekant duotas užduotis pagal išeitą temą, gebėjimas kokybiškai diskutuoti. Praleidus daugiau nei 30 proc. seminarų, gali būti neleista laikyti egzamino pagrindinės sesijos metu.
Pristatymas/pranešimas	Įskaita	Semestro metu	Vertinamas pristatymas/atpasakojimas . Pranešimo trukmė – 5-10 min. Vertinami šie pranešimo aspektai: - <u>Struktūra ir apimtis</u>: struktūra aiški ir logiška, yra visos reikiamos dalys (įvadas, kuriame pristatoma tema, tikslai, metodai ir naudoti šaltiniai; dėstymas, kur pateikiama medžiagos analizė ir interpretacija; išvados) – 3 balai; - <u>Turinys, analizė ir išvados</u>: turinys ir jo analizė (labai) išsamūs ir sistemingi, išvados pagrįstos – skiriama 3-4 balai; jei analizė atlikta, bet nėra išsamūs, išvados ne visada pagrįstos, skiriama 1-2 balai, už neišsamų turinį ir paviršutinišką analizę balai neskiriami. - <u>Kalba</u>: pranešėjas mintis dėsto (visiškai) laisvai, aiškiai ir logiškai; kalbėdamas orientuojasi į klausytojus, į klausimus atsako užtikrintai – 2-3 balai; jei kalbant nėra kontakto su klausytojais, atsakoma ne į visus klausimus – 1 balas; nuskaitant didesnę dalį pranešimo nuo rašytinio teksto balai neskiriami. <u>Nepristačius pranešimo</u> – 0. Surinkus mažiau nei 5 balus, pranešimas neįskaitomas. Tokiu atveju, o taip pat tada, kai pranešimas visai nepateikiamas, galutinis dalyko įvertinimas mažinamas 2 balais.

Kontrolinis darbas raštu	25	Semestro metu	Tikrinamos žinios pagal išeitas temas. Pateikiama 10 uždarojo tipo klausimų iš pirmos semestro dalies temų (10 proc. teisingai atliktų užduočių – 1 balas). Gautą balą padauginus iš 0,25 apskaičiuojama jo dalis galutiniam įvertinimui.
Kontrolinis darbas raštu	25	Semestro metu	Tikrinamos žinios pagal išeitas temas. Pateikiama 10 uždarojo tipo klausimų iš antros semestro dalies temų (10 proc. teisingai atliktų užduočių – 1 balas). Gautą balą padauginus iš 0,25 apskaičiuojama jo dalis galutiniam įvertinimui.
Egzamino rezultatas	50	Sesija	Vertinamas testas raštu: 1 atvirojo tipo teorinis klausimas (daugiausia 3 balai). - <u>Atsakymo struktūra:</u> Klausimo analizė nuosekli, logiška – 1 balas; - <u>Atsakymo išsamumas:</u> Išnagrinėti visi klausimo aspektai, pateikiami pavyzdžiai, nuorodos į skaitytą teorinę medžiagą – 2 balai; jei į klausimą atsakyta neišsamiai, paviršutiniškai, skiriama 1-2 balai; jei atsakymas neišsamus ir yra esminių klaidų balai neskiriami. 10 trumpų uždarojo tipo klausimų (daugiausia 2 balai) Vienas teisingas atsakymas sudaro 0,2 balo. Išvedamas abiejų egzamino dalių vidurkis sumuojamas su kontrolinių balais ir apskaičiuojamas galutinis įvertinimas.

Privalomoji literatūra				
Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio nr. ar tomas	Leidimo vieta: leidykla ar internetinė nuoroda
Marazzini C.	1994	Breve storia della lingua italiana	-	Bologna, Il Mulino
Dėstytojo parengta mokomoji medžiaga				
Papildoma literatūra				
Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio nr. ar tomas	Leidimo vieta: leidykla ar nuoroda
Bruni F.	2002	L'italiano letterario nella storia		Bologna, Il Mulino

Bruni F.	1985	Elementi di storia della lingua e della cultura	-	Torino, UTET
Migliorini B.	1987	Storia della lingua italiana	-	Firenze, Sansoni
Renzi L.	1994	Nuova introduzione alla filologia romanza	-	Bologna, Il Mulino

Atnaujinta: 2025.11.28

DESCRIZIONE DELLA MATERIA DI STUDIO (MODULO)

Nome della materia (modulo)	Codice
<i>Storia della lingua italiana</i> Storia della lingua italiana	

Docente/i	Reparto/i
Coordinatore: Prof. Assoc. Dr. Diego Ardoino Altro/i: Prof. Assoc. Dr. Dainius Būrė	VU Facoltà di Filologia, ARKSI, Dipartimento di Linguistica e Letteratura Italiana

Ciclo di studi	Parte della materia (modulo)	Tipo della materia (modulo)
<i>Primo</i>	<i>1/1</i>	<i>Obbligatorio</i>

Modo di attuazione	Periodo di esecuzione	Lingua /e di insegnamento
<i>Lezioni frontali in presenza</i>	<i>6 ° semestre (primavera)</i>	<i>Italiano</i>

Requisiti per lo studente	
Prerequisiti: - - -	Requisiti contigui (ove del caso):

Valore della materia (modulo) in crediti	Carico di lavoro totale degli studenti	Ore delle lezioni frontali	Ore di lavoro autonomo
<i>5</i>	<i>130</i>	<i>48</i>	<i>82</i>

Obiettivo della materia (modulo): Competenze sviluppate dal programma di studio
Competenze generali: 1. Capacità di lavorare e apprendere autonomamente, applicando nella pratica le conoscenze acquisite: la capacità di integrare le conoscenze acquisite al fine di raggiungere specifici obiettivi professionali;

2. Pensiero analitico e critico: la <i>capacità di analizzare i fenomeni, di discernerne le componenti e le connessioni tra di essi</i>; Competenze in materia: 6. 6. Competenza di un ricercatore di lingua /letteratura: <i>capacità di individuare un problema linguistico o letterario, di studiarlo, di scegliere il materiale empirico, i metodi di ricerca e le fonti bibliografiche appropriati; capacità di descrivere i risultati della ricerca condotta in un testo accademico, di presentarli pubblicamente e di sostenere la propria opinione</i>; 8. Conoscenze geografica, storica e culturale sull'Italia: <i>conoscenza dell'Italia e del suo contesto socio-culturale (aspetti di geografia, storia, arte, mentalità, usi e costumi)</i>.		
Risultati di apprendimento della materia (modulo)	Metodi di studio	Metodi di valutazione
Sarà in grado di integrare le conoscenze acquisite di storia italiana, storia letteraria italiana e lingua italiana al fine di raggiungere una più profonda competenza linguistica (peculiarità stilistiche, conoscenza delle risorse linguistiche).	Lettura di letteratura teorica, compiti.	Un test durante il semestre e un esame scritto finale (1 domanda aperta).
Sarà in grado di analizzare il sistema della lingua italiana nel piano diacronico.	Lettura di letteratura teorica, lezioni e discussioni inclusive; compiti.	Un test durante il semestre e un esame scritto finale (1 domanda aperta).
Sarà in grado di effettuare una semplice analisi di un testo, evidenziando i fenomeni caratteristici del linguaggio dell'epoca.	Lettura di letteratura teorica, lezioni e discussioni inclusive; compiti.	Valutazione della cartella delle attività
Sarà in grado di presentare i risultati dell'attività di ricerca completata per iscritto o oralmente e di argomentare le proprie dichiarazioni.	Lettura di letteratura teorica, discussioni, compiti di ricerca.	Valutazione della cartella delle attività
Sarà in grado di descrivere le peculiarità della lingua italiana in una certa epoca, riferendole ai processi storici, culturali e politici.	Lettura di letteratura teorica, lezioni e discussioni inclusive; compiti.	Un test durante il semestre e un esame scritto finale (1 domanda aperta).

Temi	Ore delle lezioni frontali							Tempo e compiti di autoapprendimento	
	Lezioni	Consulenze	Seminari	Esercitazioni	Lavori di laboratorio	Tirocinio	Totale ore lezioni frontali	Lavoro autonomo	Compiti
1. Formazione della storia della lingua italiana come disciplina. Le prime teorie sull'origine della lingua italiana, le teorie ottocentesche (A.W. Schlegel, G.I. Ascoli), B. Migliorini e l'ulteriore sviluppo della storia della lingua italiana come disciplina, oggetti e concetti base della disciplina.	2		2				4	6	
2. Le origini e i primi documenti della lingua italiana. Dal latino all'italiano:	2		2				4	8	

elementi di grammatica storica (sistema di vocali e consonanti, rudimenti di morfologia e sintassi storica). I primi documenti di italiano scritto.									1. Lettura e analisi della letteratura teorica e delle opere che illustrano il linguaggio di un certo periodo storico. 2. Domande durante i seminari 3. Preparazione della cartella attività.
3. Il volgare nel Duecento. Peculiarità linguistiche della Scuola dei poeti siciliani. Testi nell'Italia centro-settentrionale. Peculiarità del linguaggio nella poesia dei siculotoscani e degli stilnovisti. Dante come teorico del volgare. Varietà linguistica della prosa.	2		2				4	4	
4. Il volgare nel Trecento. Dante e il primato del toscano. La varietà linguistica della "Divina Commedia". Il linguaggio poetico di Petrarca. Il linguaggio di prosa di Boccaccio. Altre tendenze di sviluppo.	2		2				4	10	
5. Il volgare e il latino nel XV secolo. L'umanesimo volgare. La letteratura religiosa e la sua influenza. La diffusione della lingua letteraria della Toscana nell'Italia settentrionale e meridionale. <i>Il concetto di Koinè</i> .	2		2				4	3	
6. L'italiano nel XVI secolo. Il rapporto tra latino e italiano. Questione della lingua. Codificazione della norma linguistica: grammatiche e vocabolari. Il ruolo delle accademie. Varietà e sviluppo del linguaggio di prosa. Il fenomeno del plurilinguismo nelle commedie. Caratteristiche del linguaggio poetico: L. Ariosto e T. Tasso. Chiesa e la questione della lingua italiana.	2		2				4	7	
7. L'italiano nel Seicento. Dizionario dell'Accademia della Crusca e relative polemiche. Edizioni successive del dizionario nel XVII secolo. Scienza e lingua italiana. Caratteristiche del linguaggio poetico.	2		2				4	6	
8. L'italiano nel Settecento. Confronto tra italiano e francese e il contesto linguistico dell'Europa. Idee di M. Cesarotti. Innovazioni nel sistema educativo: l'italiano nella scuola. Lingua italiana nel teatro. Peculiarità del linguaggio poetico e della narrativa.	2		2				4	6	
9. L'Ottocento. Purismo e classicismo. Manzoni e la questione della lingua. La lessicografia nel XIX secolo. Fattori di diffusione della lingua nazionale.	2		2				4	6	

Narrativa e giornalismo. Il linguaggio della poesia									
10. Italiano nella prima metà del Novecento. Sviluppi del linguaggio letterario. Le peculiarità della saggistica. Politiche linguistiche nel ventennio fascista.	2		2					4	8
11. Italiano nella seconda metà del Novecento e oggi. P.P. Pasolini e i nuovi aspetti della questione della lingua italiana. Tendenze della lingua letteraria. Italiano standard, italiano regionale, italiano dell'uso medio. Dialetti, immigrazione, mass media	2		4					6	8
12. Esame			2					2	10
Tot.	22	2	24					48	82

Strategia di valutazione	Peso %	Periodo	Criteri di valutazione
Valutazione cumulativa:			
1. Preparazione ai seminari e rendimento durante i seminari	Prova	Durante il semestre	Viene valutata la capacità di prepararsi autonomamente ai seminari, svolgendo autonomamente determinati compiti in base all'argomento, la capacità di discutere. Le assenze ai seminari, qualora superassero il 30%, potrebbero determinare la non ammissione all'esame durante la sessione.
2. Test	20	Durante il semestre 10 settimana	Vengono valutate le risposte a domande chiuse e aperte.
Cartella delle attività	30	Alla fine del semestre	Viene valutata la cartella delle attività completate durante il semestre.
Punteggio dell'esame	50	Sessione degli esami	1 domanda aperta (risposta scritta e presentazione orale).

			<u>Struttura della risposta:</u> L'analisi dell'argomento è coerente e logica – 1-2 punti; <u>Completezza della risposta:</u> Sono stati analizzati tutti gli aspetti della questione, forniti esempi e riferimenti al materiale teorico - 3 punti; se la risposta alla domanda è incompleta e/o superficiale, viene assegnato 1 punto; se la risposta è incompleta e/o ci sono errori materiali, punti non vengono assegnati.
--	--	--	---

Bibliografia obbligatoria				
Autore	Anno di edizione	Descrizione	N ° o volume	Luogo di edizione: casa editrice o link
Marazzini C.	1994	Breve storia della lingua italiana	-	Bologna, Il Mulino
Materiale didattico preparato dal docente				
Bibliografia facoltativa				
Autore	Anno di edizione	Descrizione	N ° o volume	Luogo di edizione: casa editrice o link
Bruni F.	2002	L'italiano letterario nella storia		Bologna, Il Mulino
Migliorini B.	1987	Breve storia della lingua italiana	-	Firenze, Sansoni
Renzi L.	1994	Nuova introduzione alla filologia romanza	-	Bologna, Il Mulino
Tesi R.	2007	Storia dell'italiano. La formazione della lingua comune dalle fasi iniziali al Rinascimento	-	Bologna, Zanichelli.
Tesi R.	2018	Storia dell'italiano. La lingua moderna e contemporanea	-	Bologna, Zanichelli.

Aggiornamento: 28/11/2025